

1.
1.0
2.4
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

1^a Boehmer - Bamberg
1791. 1^b Franke

1. ⁵⁴ Franke, Franzolt Fredericus: Rebus omnium excludit digni-
tatem
2. Hemmelin, Christianus Gualter: Pars juris observationes.
3. Kluegel, Ernestus Gualter Christianus: Praecepta juris . . . Deca-
mus: (et Disputationem inang. Ant. ree Augusti Heringi
invitat) Inest: De iudice et iudicibus citate tractatio F
4. Kluegelius, Ernestus Gualter Christianus: De causis citationis
iudicialis
5. Kluegelius, Ernestus Gualter Christianus: De foro ejus, qui
praedium conducit, competente
6. Kohlschuetter, Conradus Christianus: De effecta principis
juris naturalis in iure civili.
7. Meinhof, Ernestus Gualter: Observationes quaedam juris
Germanici et Saxonicis continens . . . Defendit
8. Pauli, Martinus, Gualter: Ord. juris . . . Decanus:
Lectori benevole salutem (et Disputationem inang. Fran-
zoltii Frederici Franckii invitata)
9. Stuebel, Christophorus Conradus: Anatomicae actiones

religioni non convenientes ex principiis juris
publici universalis paenis criminatus carceri pon
sunt.

10. Huebel, Christophorus Ludov.: De servitute pascendi ad
agrorum praesertim desertorum culturam utiliter
regunda.

11. Thalritzer, Dr. Augustus Hieronymus: De viduitatis
et status viduitatis adscriptis.

12. Triller, Carolus Fredericus: De paenis illarumque fini
bus ex placitis juris naturalis recte aestimandis

13. Triller, Carolus Fredericus: Observationes nonnullas
ex jure metallico depraesentes . . . publico . . . naturae
submittit

14. Weberus, Michael: De justitia Dei

15. Wernsdorffius, Gulielm.: An in Saxonia successores
fideles se invito vidua a praesertatione fidelitatis
liberare possint?

16. Wernsdorffius, Gottlieb: De testibus ~~novis~~ novis, super
novis etiam articulis probatoriis etibus examinandis
17. Wernsdorffius, Gottlieb: De Fide Legitimatorum per
retrospicuum principis jure in Germania -
18. Wiesandius, Georgius Stephanus: Ord-jur. . . . Decanus;
Lectori Generali salutem (ad Disputationem inaug.
Christophori Curti Hueli inritat)
19. Wiesandius, Georgius Stephanus. Ord-juridici . . . Decanus.
Lectori Generali salutem (ad Disputationem inaug.
Christiani Kohlshautleri inritat)
20. Wiesandius, Georgius Stephanus: Ord-juridici . . . Decanus;
Lectori Generali salutem (ad Disputationem inaug.
Gottliebii Kleinkefii inritat).
20. Wiesand-Kirsch
21. Wilisch, Christianus Fredericus: De tumultu ac seditione
praesertim ex novissimo mandato Electoris Saxoniae.
1792.
1. Ubell, Conradus Godefridus Ehrenfried: Observationes juris
controversi.

2^a Hommel
1712.

2. Hommelius, Christianus Gottlieb: De partibus agrariis comparationis
paucis
3. Kluegel, Ernestus Guep. Christianus: Collegii juris Dni . . .
Decanus: P. b. s. (ad Disputationem in unum. Gottlieb
Leberechtii Sackii invitata) Fried: De Diffinitione realitatis
in furti questione
4. Kluegel, Ernestus Guep. Christianus: Coll. juris Dni . . .
Decanus: P. b. s. (ad Disputationem C. 1. de Willelmi. Chren-
fridi Ebeli invitata) Fried: processus substitutionis
ex legibus Saxonis descriptio.
5. Kluegel, Ernestus Guep. Christianus: Coll. juris Dni . . .
Decanus: P. b. s. (ad Disputationem in unum. Gottlieb
Othonis Frenzi invitata) Agitar: De rebus in Ducatus
Saxoniae parte successoris in immobilia et rebus
relata ex jure Flamingico
6. Katschucker, Cordus Christianus: De causis contentibus juris
jurandi.

7. Triller, Coradus Fredericus: De puenis illarumque
finibus. ex placitis juris naturalis recte certissimis
8. Wernsdorffius, Gualtero: De marito ex legibus Saxonis,
uxori mortuae, si ejus cognati adint, in immobilia
ab intestato non succedente.
9. Wiersandus, Georgius Stephanus: Disceptationes juris.
10. Wiersandus, Georgius Stephanus: Disceptationes juris
11. Wiersandus, Georgius Stephanus: Disceptationes juris.
12. Wiersandus, Georgius Stephanus: Utrum et quatenus
legibus praescriptis prohibitis renunciari possit?

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

114
1791 12

OBSERVATIONVM,
DE POENIS ILLARVM^{QUE} FINIBVS EX
PLACITIS IVRIS NATVRAE RECTE
AESTIMANDIS,
SPECIMEN II.

QVOD
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE
CAROLO FRIDERICO
TRILLERO

PHILOSOPHIAE ET IVRIS VTRIVS^{QUE} DOCTORE,

E NVMERO EORVM
QVI SVB EIVS AVSPICHS SCRIBENDO ET DISSERENDO
SE EXERCENT

AD D. XII. APRIL. MDCCCXCI.

H. L. Q. C.
PVBLICE DEFENDET

FRIDERICVS WILHELMVS SCHNORR,
SORBIGENSIS.

VITEBERGAE,
EXCVDIT ADAMVS CHRISTIANVS CHARISIVS.

ORIGINATIONE
DE PONTIS HILARII & HILARII IX
PONTIS HILARII & HILARII IX
AL. EMANUE.

AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE.
CAROLO FRIDERICO
TRILLENCO
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.

AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.

AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.

AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.
AL. EMANUE. QUONDAM AL. EMANUE.

§. 6.

Notio poenae, illiusque diuisio, generalis

Est igitur res omnibus debis absoluta, omne ius ex communi ratione esse aestimandum, legesque positivas modo ea repetere debere, quae ex sana ratione innoscunt, cum praecepta iuris naturalis diversis hominum conditionibus sint accommodanda, quo magis communis salus stabilior. Quam ob rem iura bonos praemiis exhortantur, malos poenis coercent, *L. 1. §. 1. π. de I. et I.* quorum finem principalem HORATIVS ^{a)} canit:

Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est.

Legis enim virtus est imperare, vetare, punire *L. 1. π. de LL.* inde obligatio ad poenam ex iure prohibitorio et praeceptivo deriuanda est, si quis factum omittendum perpetrat, et non omittendum iniusto modo negligit. ^{b)} Factum est actio humana singularibus effectibus, (circumstantiis) pro legis ratione necessariis, considerata ^{c)}, et in significato generali actiones omniuas et commissiuas comprehendit. Illustris HOFFNERVS ^{d)} priores eo respectu facto annumerat, quo quis eas omittit ex proposito secum constituit; facti enim notio specialis actuale negotium, externe declarati, inuoluit perfectionem. Hinc cum leges alias actiones prohibeant, alias praeceptant, finis earum exigit, ne violentur.

Hoc spectant leges, inquit CICERO, ^{e)} hoc volunt, incolumem esse ciuium

a) *Lib. 1. suc. 3. v. 111. GROTIUS I. B. et P. in proleg. n. 19.*
b) MARCIANVS in *L. 2. π. de LL.* legem vocat ex Chryssippi sententia praecepticem faciendorum et prohibitoricem non faciendorum, vti *κατων δικαιοσυνων κατ' αδικιωσυνων* ab eodem appellatur, quae simili modo a CHRYSOSTOMO *ορατ. 75.* laudatur *καταματων κατων δικαιοσυνων.*
c) vid. KÖHLERi *Exerc. jur. nat. f. 383.*
d) *In praefat. jur. nat. et Gen. f. 1. n. 1.*
e) *De offic. Lib. 3. c. 5.*

coniunctionem: quam qui dirimunt eos morte, vinculis, damno coercent. Atque hoc multo magis exigit ipsa naturae ratio, quae est lex diuina et humana. Sic poena in genere dicitur malum passionis, quod ob malum actionis infligitur, quippe quae omnem actum sanctioni legis repugnantem, nota dignum iudicat. Poena est effectus legis, eiusque comminationis, communis, qualis lex, talis inde poena oriunda. Hinc uti ius in diuinum et humanum, diuinum rursus in naturale et positium dispescitur, ita etiam poenas in humanas et diuinas, et has in naturales et positias distingunt, De singulis iam paucis acturi.

§. 7.

Poenae physicae quatenus sub notione poenarum comprehenduntur, disquiruntur.

Poenae diuinae in genere sunt mala passionis illicitis actionibus a Deo destinata. Determinantur vero partim per se ex indole et ordine humanae naturae, partim ex Dei voluntate pendent. Ad priores referuntur, quae dicuntur *naturales*, quas statui naturali conuenientes ex sana ratione cognoscimus, quae in significato laetiori et *physicas* complectuntur, seu mala actionem malam immediate et sponte sequentia. Aestimandae sunt ex officio hominis primo, eoque sanctissimo, sui conseruatione et perfectione, quae nititur felicitate *interna*, ratione animi, atque *externa*, ratione corporis, tuenda. Qui huic fini non conuenienter agit, sibi ipse iniuriam infert, et utramque vel impedit, vel turbat, vel destruit. Et cum hac ratione ipse se punire videatur, et nemo sit praesumendus, sibi poenam esse dicturum, physica haec mala, proprie esse poenas, negant. Sed infirmitates humanas, quas imputare iniustum, commiscunt cum malis, ex actione praua necessario orituris, quorum causam ipse praebuit, et quae naturali quadam connexionem actum, contra se susceptum, sponte concomitantur. Ipsa natura turbatum, et praescriptum ordinem laesum, punit. Sic qui corpus luxuriae et voluptatibus tradunt, ceteri cursu fata decurrunt, vitam variis morbis obnoxiam, et sibi molestant, reddunt, qua de causa vere *SENECA epist. 98.* morbos *supplicia luxuriae* vocauit. Hoc respectu mala malis compensantur, et homo, ob damnum, quo corpus affecit, sibi illud: *sum egomet mihi funeris auctor*, acclamet. Se ipse quasi accusat

accusat, et corpus, naturali sua perfectione per iniurias admissas destitutum, contra animum, seu pravam voluntatem causam suscipit, illumque condemnat; vti acute philosophatur DEMOCRITVS f): *ὡς ἐὶ το σῶμα διασσογο τῆ ψυχῆ κακώσεως ἐν ἐν εὐτην ἀποφρυγῆν*. Sed ita mortales non solum felicitatem externam laedunt, sed et internam, tranquillitatem animi, quae nititur summo illo bono:

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa,

internertunt. Prava enim actus scelerati conscientia animos illorum iustis terroribus afficit, quos

divi conscia facti

Mens habet attonitos et surdo verbere caedit e).

Semper testem criminis admissi in animo alunt, cum sibi mente concipiunt mala, actionibus illicitis, partim contra propriam, partim aliorum salutem susceptis, destinata. Haec est poena physica, quae omne delictum sponte sequitur. Ipsa sana ratio factum, turpiter admissum, poena dignum iudicat, et hac ratione quilibet in se ipso facultatem puniendi habere, et sibi iudex esse videtur, teste IUVENALE h):

— — *prima haec est ultio, quod se
Iudice nemo nocens absolvitur, improba quamvis
Gratia fallaci Praetoris vicerit urna.*

§. 8.

Poenarum diuinarum positivarum brevis expositio.

Poenae diuinae, quae positivae vocantur, duplicem significantiam admittunt. Habent enim vel certam determinationem ex expressa Dei voluntate per scripturam sacram declarata, vel ex arbitrio Dei ob violatam legem constituuntur, quae arbitrariae vocantur i). Quas posteriores inprimis de aeternis accipiunt, BECMANNVS k) tamen

23

f) Quod dictum citat PLUTARCHVS in praecipis de sanit. tuenda T. II. p. 135.

g) *sat. XIII. v. 193. IUVENALIS.*

h) *sat. cit. v. 2.*

i) Vid. KÖHLER I. N. §. 364. et HEINECCII I. N. et G. Lib. 1. §. 66. in not.

k) In *Medit. polit. cap. 15. §. 1.*

eiusmodi pœnas late sumit vel *negatiue*, pro defectu rei alicuius gratæ, seu præmiij, vel *positiue*, pro malis passionis ob malum actum inflictis. Pœnas æternas iam Gentiles statuisse multa exempla apud veteres prostant, cui opinioni his causam dicit LVCRETIUS ^{l)}:

Æternas quoniam pœnas in morte timendum.

Possent equidem testimonia ex mythologia, de pœnis Sisypho, Tityo et Danaïdibus, apud inferos statutis, si opus videretur, deprompta afferre. Sed ab his differunt pœnæ a Deo per scripturam sacram definitæ, quas vulgo in *vniversales* et *particulares* diuidunt. Hæc in lege Hebræa fuerunt *determinatæ*, in qua Deus modum, delicta obuentionia puniendi, Iudæis præscripsit, quæ vnice ex genio, indole, et moribus Iudaicæ Nationis sunt aestimandæ ^{m)}; illæ vero omnibus hominibus lætæ dicuntur. Sed iam antea dictum, legem criminalem positiuam vniversalem fingi non posse, ne diuinam quidem, quia Gentiles eam non agnoscent, nisi fundamentum illius iam ex sana ratione innotescat, quæ vero proprie est lex naturalis, et a Deo repetita. Ita lex de homicidio dolofo puniendo est iam naturalis, ideoque vniversalis, de qua tamen quæstione excutienda alio loco opportunior erit dicendi occasio.

§. 9.

Pœna humana quatenus statui naturali conueniat.

Iuris humani igitur auctores sunt homines, quibus in statu ciuitatis competit potestas legum in vtilitatem ciuium ferendarum, ac pœnarum constituendarum. Inde pœna *humana* est malum a superiori in statu ciuitatis ob transgressionem legis inflictum. Eam imperio humano propriam vindicant, et pœnarum generi, quo extra ciuitatem iniuriæ coercentur, opponunt ⁿ⁾. Sed cum in omni re respiciendum sit ad finem principalem, non ad ea, quæ a causa superuenienti dependeant et fortuito accidant, certius patet, pœnam, vti in imperio humano obuient, non differre ratione finis, ab illa quæ statui naturali con-

l) de fer. nat. L. I. v. II2.

m) vid. PUFFENDORFII in I. N. et G. L. §. c. 3. §. 26.

n) vid. PUFFENDORFII L. cit. §. 2. et 7.

sentanea et necessaria cognoscitur. Variat modo inter se pro modo infligendi et facultate exigendi, et hoc respectu poena aliam personam in foro humano, aliam, ut ita dicam, in foro naturali, induere videtur. In civili imperio quidem poenas superior, qui in libertate naturali deficit, dicitur, sed exinde concludi nequit, poenam humanam statui naturali non convenire, quin illius effectus et finis potius ex praeceptis juris naturae derivari atque applicari possit. Nihil tamen secius haec res Doctores in varias traxit sententias, ex quibus poenam humanam, vix partem imperii humani esse, probare voluerunt.

§. 10.

Rationes Doctorum, cur in statu naturali poenae humanae locus non esse possit, recensentur.

Liceat nobis iam paulisper dubias negantium quaestiones proferre, atque ad eas pro ingenii facultatibus exiguis respondere. Opponunt enim

I. Neminem posse alteri poenas imponere, nisi qui in ipsum habeat imperium, inter quos imprimis nominabo Puffendorpium²⁾, qui tamen ipse sibi parum constans, immo anceps haerere videtur. Concedit quidem, (ipsis eius verbis utar) quemlibet actiones ad socialitatem, tanquam bonum universi generis humani, referre debere, exinde tamen non sequi, singulos debere quoslibet actus ad societatem facientes exercere, qui vtiliter exerceri nequeunt, nisi certis positis requisitis. Sed tota haec propositio et obscuris et contradictoriis includitur terminis. Si enim singuli actiones, salutem humani generis conformes, instituere debent, singuli etiam ad poenam contraria ex parte obligantur, si eandem contrarias admittunt. Et cum singuli ea conferant, quae stabiliendae felicitati totius societatis inserviunt, ea vero omnibus viribus removeant, quae eam laedunt et turbant, concludi potest, ius poenas sumendi esse actum, ad societatem pertinentem, quem singula illius membra conservandae securitatis causa exercere possunt, ut hoc, de finibus poenarum dicturi, latius deducere studebimus. Sed idem Auctor loc. c. §. 4.

II.

²⁾ loc. cit. §. 7.

II. Alium lapideam sibi mouet, asserens, poenam per modum *coactio-*
nis seu *inuitis*, imponi, ideo neminem ad poenam teneri, quippe
 quae voluntatis auersionem inuolueret, et praesumendum non esset,
 aliquem in id consentire, quod passionem inferat maxime fugien-
 dam, et quis modo ad ea praestanda dici posset obligatus, ad quae
vitro et libenter moueretur^{p)}. Quae tamen opinio facili negotio
 componi potest, quia haec ad poenam obligatio non ex pacto, sed
 potius ex ipsa lege effectus suos fortitur. Illud enim, *neminem laede*,
 non ideo sancte custodiendum et obseruandum est, quia quasi pa-
 ctum fingi deberet, adest potius legis immediata obligatio, quae ob
 officii huius violationem, ipso iure infligendae poenae locum relin-
 quit. Libenter largior, neminem obligari, vt sibi vitro poenam ar-
 cessat, et plurimos pariter, se ad spontaneam delicti confessionem
 teneri, non putare. Saepius enim valet illud *QUINCTILIANI* ^{q)}, *ne-*
que est quisquam tam inutilis sibi, qui non scelera committat propo-
sito negandi. Exiunde tamen obligatio ad poenam, ex ipso facto
 illicito contracta, negari nequit, eam enim ipsa lex producit, per
 quam aliis obstrictus manet ad satisfactionem praestandam, neque
 exceptio valet, quod hoc *se inuito* fiat, hoc enim omnem poenam
 concomitari debet, et quidem *physice*, non *moraliter*, quod enim
 quis meruit pati, non inuito, sed potius volenti, accidisse videtur.

§. II.

Antecedentis Sphi continuatio.

III. Dissidentes obiciunt, ideo poenam humanam in liber-
 tate naturali obtinere non posse, quia omnes essent aequales, et inter
 pares ius puniendi non valeret, cum vnice superior media cogendi
 habeat, quam sententiam, praeter alios, tuetur *HEINECCIUS* ^{r)}. *GRO-*
TIVS

^{p)} vid. III. *MASCIOVIS* ad h. loc. not. 6. qui huic sententiae iustos limites
 posuit.

^{q)} *Declam.* 318. et 317. ipse tamen *Declam.* 11. cap. VI. hoc tulit iudicium:
actum est de rebus humanis, si de criminibus tantundem mendacis licet.
 vid. et *CALEVRNIUS FLACCUS Declam.* 2.

^{r)} *Elem. I. N. et G. L.* 2. c. 6. et 159.

TIVS *) quidem ii locum esse posse non negat, quis vero puniat, in eo haesitat. Dicit quidem, hoc iam naturae conuenire, vt fiat a superiore, et sibi ipse causam dicit, si superioris vocem eo significato sumit, vt is, qui male egit, se eo ipso quouis alio inferiorem fecisse, censeatur, quae testimonio Democriti, *Φυσει το ἀρχεν ἐκκλιον τῷ κρεσσονι naturae conuenit, vt melior sequiori imperet*, confirmat. Quibus aliud, quod ARIANI ERICETVS **) habet, addi potest, *νομος οὗτος Φυσιος τον κριττονα τῶ χειρονος πλεον ἔχειν, ἐν ᾧ κρειττων ἔστι*, naturae lex est, meliorem eo quod est melior, meliore conditione esse illo, qui sit deterior. Optimus est ille qui minimis vrgetur vitiiis, qui illo maior habendus, qui iisdem premitur. Qui deliquit ex censu hominum videtur quasi detrusus, et dignitate exemptus, ita vt praestantioribus subiectus reputetur. Immo ne quidem necesse est, vt superior, qui in humano imperio adest, statuatur, quia teste GRO- TIO l. cit. ratio hoc non desiderat, cum res magis ex fine suo sit ponderanda. Quorsum alludit ARNOBIUS **) inquit: *in aliis remediis, quae coactionis quid habent, naturam non fecisse discrimen inter personas, quibus id liceat, vel non liceat statuere*. Inde etiam, quamuis PVEFENDORFFIVS l. cit. §. 1. scrupulum sibi fingat, explicari potest, quomodo in ciuitatem ius poenas sumendi a singulis transferri possit. Omnes enim iura, sibi ante ciuitatis nexum competentia, vnus voluntati subiecerunt, vt ille ius, singulis antea proprium, ex fine concessionis exerceat. GROTIUS l. cit. §. 22. ante legem poenalem igitur poenae locum esse posse statuit, quia naturaliter qui deliquit, in eo statu est, vt puniri et possit et debeat. In ciuitate vero facultas poenis securitatem conseruandi, ex ipso iure subiectio- nis in imperantem fuit translata. Quam ob rem etiam HOBBSIVS ius puniendi ortum non esse ex concessione ciuium asserit, sed stum esse eo in iure, quod ante ciuitatis constitutionem vnicuique faciendi, quilibet ad sui conseruationem videretur necessarium, fuisset pro-

*) In I. B. et Pac. L. 2. cap. 20.

**) Lib. 3. c. 17. p. 325.

**) *adv. Genr. L. 1. p. 21.*

proprium. Non fuit igitur, ut ius antea non competens, civitati nunc demum datum, sed in eam, secundam priorem qualitatem, translatum. Fluit hoc iam ex fine, quo singuli felicitati humanae societatis debent consulere et invigilare, ex quo pariter, subiectio in superiore facta, est diiudicanda. Hinc omnes coniunctim et ipsius actiones ratas habendas, et in omne id, quod huic fini amplificando inferuit, consensisse censentur. Sed quid moror? restat adhuc, ut

IV. argumenta, quibus etiam dubitantes nituntur, vltima in medium proferam. Ius enim iniurias coercendi ponunt tantum in vindicta, bello, et cautione de non offendendo, quibus mediis uti liceret in statu nat. ad laesiones imminentes repellendas, illatas vindicandas, et futuras praecavendas. *Vindicta* est malum passionis ab ipso laeso inflictum.^{v)} Magnas inde differentias statuunt inter poenam et vindictam, et imprimis BEYERVS^{w)} inter plures, hanc praecipuam recenset, finem vindictae esse eius assecurationem, qui eam sumit, in poena vero esse, ut alii deterreantur. Ex quo ipatet illam societatis humanae salutem non respondere, quia reliquos securos non reddit, et ne laesum quidem saluum praestat. Quid? si laedens sit viribus maior, vel si laesus membrorum insigni mutilatione, immo ipsius vitae iactura, impediatur, quominus illatae iniuriae vindex existere possit. Delictum maneret impunitum, ius daretur sceleri, et laesus, viribus inferior, aliis metuendis damnis quasi venalis exponeretur, foedusque socialitatis vinculis, quibus colligatum, solveretur. Ex his rationibus satis demonstrari potest, vindictam in significato stricto non esse soli laeso adscribendam, sed in lato comprehendere quancunque satisfactionem, quam alii in societate a delinquente exigere possunt. His enim ex naturali cognatione cura et necessitas imposita est^{x)}, ut delictis

v) HEINECCIUS *El. I. N. et G. L.* 2. §. 159.

w) In *Delineat. Iur. Nat.* cap. 31. de poen. n. 7. seqq.

x) Quod MARCVS ANTONINVS *Lib. III. §. 4.* his verbis docet: *συγγενες πάν το λογικον, και κηδεσθαι μεν πάντων ανθρωπων, κατα τη τῶ ανθρωπων φυσην 55.*

delictis et malitiae iustam metam constituent, quo maiori securitate inuicem fruantur. Hoc respectu vindicta finem poenae non excludit, et non ratione rei, sed nominis, discrimen intra utramque intercedit, immo interdum promiscue sumitur, et ita VITRIARIUS ^{a)}) poenam definit, quod sit *noxae vindicta et delictorum coercitio*. Ita et SELDENUS ^{b)}) ipsam *caedem bellicam in poenae ratione satis contineri*, philosophatur, quod alio modo intelligi nequit, quam ut illa poenae indoli legitimae, illiusque fini, respondeat. Nam cautio de non offendendo, per modum belli a laedente exigenda, in se spectata, eam securitatis vim, quam poena intendit, non assequitur. Bellum est status per vim certantium, quod poenae qualitatem et proportionem non seruat, cuius rei rationem sat gravem TACITUS ^{c)}) indicat, *vbi bellum ingruat, innocentes et noxios iuxta cadere*.

§. 12.

Commoda ex antecedentibus deducitur conclusio.

Ex his igitur adductis rationibus, quibus dubias recensitas quaestiones soluere et discutere pro ingenii mediocritate allaborauimus, elucet, ius puniendi ex iure naturae descendere, et imperio humano, pro necessitate, et diuersa conditione exigente, esse applicatum. Cuius rei veritatem iam GROTIUS, BARBEYRACUS, HOBBSIUS, LOCKIUS ^{b)}) MONTESQUIVIS ^{c)}) agnouerunt. In eo quidem omnes conveniunt, naturam non determinare, quis poenae sit exactor, hoc vero praecipere, ut exigatur ab eo, qui delictis quietem societatis turbat. Falsam quidem PUFFENDORFIVS *loc. cit.* §. 7. hanc conclusionem esse colligit: „hic delictum admittit, ergo mihi competit potestas poenam

b 2

de

y) In Inst. jur. nat. et G. L. 2. c. 20. de poen.

z) In I. N. et G. L. 4. c. n. quam tamen sententiam PUFFENDORFIVS *loc. cit.* §. 4. iustis limitibus circumscriptit.

a) Annal. L. I. cap. 48.

b) *de intellectu human.* Lib. I. cap. 3. §. 2. et in versione germ. per POLEX pag. 45.

c) L'Esprit des Loix Liv. 6. chap. 15. *je crois que les peines tiennent a la nature du gouvernement.*

de eo sumendi“ sed uti cuilibet in statu naturae incumbit, ut aliis succurrat, eosque contra iniurias defendat, ita singuli obseruare debent, quae societatem in posterum factam tectamque constituent. *Natura nos cognatos edidit, inquit SENECA, epist. 95. sociabiles fecit, aequum iustumque composuit, et paucis interiectis pergit; societas nostra lapidum fornicationi simillima est, quae casura, nisi inuicem obstarent, hoc ipso sustineretur.* Iustitia enim, legis diuinae vindex, qua omnes homines ex ipsa natura contra delinquentes utuntur, ut ciues, omne factum illicitum puniendum praecipit, id quod sequentia verba PLUTARCHI^{d)} indicant: *δικη τῶν ἀπολιπομενων τῶ Θεῷ νόμῳ τιμωρὸς ἢ χρωμεθα παντες ἀνθρωποι φύσει πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὡσπερ πολίτας.* Omnis poena cum fine omnis iuris primario conspirat, ex mente CLAUDIANI^{e)} quilibet

*Qui fruitur poena, ferus est, legumque videtur
Vindictam praestare sibi. — —*

d) de exsilio pag. 601. edit. Xyl.

e) In Paneg. in Manil. Theod. conf. v. 224.

Wittenberg, Diss., 7791

ULB Halle 3
002 109 840

f

sb.

14
1791 12

OBSERVATIONVM,
DE POENIS ILLARVMQVE FINIBVS EX
PLACITIS IVRIS NATVRAE RECTE
AESTIMANDIS,
SPECIMEN II.

QVOD
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE
CAROLO FRIDERICO
TRILLERO

PHILOSOPHIAE ET IVRIS VTRIVSQVE DOCTORE,

E NVMERO EORVM
QVI SVB EIVS AVSPICHS SCRIBENDO ET DISSERENDO
SE EXERCENT

AD D. XII. APRIL. CI^OIOCCXCI.

H. L. Q. C.

PVBlice DEFENDET

FRIDERICVS WILHELMVS SCHNORR,
SORBIGENSIS.

VITEBERGAE,

EXCVDIT ADAMVS CHRISTIANVS CHARISIVS.

